

Posudek bakalářské práce

Irena Valešová:

Analýza postojů k návrhu zákona o odpadech a zhodnocení možných dopadů tohoto zákona na občany a životní prostředí

Fakulta humanitních studií University Karlovy v Praze, 2009

Úvod

Problematika využívání odpadů a odpadového hospodářství je celosvětově stálým a nesmírně důležitým civilizačním tématem a lokálně v České republice tématem velmi aktuálním vzhledem k legislativnímu procesu, který právě probíhá. Je proto chvályhodné, že si Irena Valešová sama zvolila právě tuto tematiku a po vstupních konzultacích s rozhodla zpracovat ji v aktuálních a současně širších společenských souvislostech.

1. Obsahová stránka

Práce má klasickou stavbu rešeršní a empirické části. Obsahově je velmi podrobně (72 strany čistého textu a celkem 98 stran včetně příloh je rozvrženo ve třístránkovém obsahu!) a logicky správně a přehledně strukturována: Úvod, Postupy a metody (včetně Výzkumných otázek), Základní pojmy; následuje rozbor legislativy počínaje Evropskou unií, až po plánování a odpadové strategie České republiky vztažené k jednotlivým druhům odpadů. Empirická část je postavena na podrobné analýze dvou výzkumných rozhovorů s typově přesně zvolenými respondenty. Závěr po diskusi výzkumných otázek je již jen stručný.

„Stát, pro který jsme se vzdali části svobody, aby nám vedle práva na život zajistil mimo jiné i právo na příznivé životní prostředí.“ (str. 8) – Citovaná věta a celý úvod správně uvádějí do odpadové problematiky jako mnohostranného střetu individuálních, skupinových i veřejných zájmů.

Na dalších třech stranách nalezneme výstižně popsany postup práce. Valešová metodologicky chvalitebně studuje základní literaturu, na základě vstupní orientace, konzultací a navýšeného stupně předporozumění odkrývá jak další fazety problému, tak zdroje literatury včetně „šedých“ pramenů a teprve po dalších třech expertních rozhovorech, jež nejsou vlastním předmětem analýz, ale zdrojem informací, formuluje záměrně široké a konceptuálně orientované výzkumné otázky. Následují již podrobné rozhovory s přesně zvolenými odborníky, kteří velmi dobře reprezentují základní střet znalé a ambiciózní, ale korektní a plně legitimní municipální politiky s ochranou životního prostředí jako zájmem veřejným, tedy obecnějším. Obsah těchto rozhovorů, jejichž prepisy nalezneme náležitě v přílohách, představuje materiál pro analýzy v empirické části práce.

Pokud se v „Základních pojmech“ vyskytne drobná nepřesnost, je způsobená pouze přeuvyprávěním zdrojů různé povahy do jednotného výkladového textu a účelu bakalářské práce nijak nebrání; např. ke klasickému principu 3 R by neškodilo uvést celou škálu možností nakládání s odpady, což však autorka plně napraví odpadovou pyramidou na str. 41 a jinde v textu.

Obecný výklad legislativního procesu je možná až poněkud nadbytečný, rozhodně však přispívá k porozumění následujícímu textu a rozsahem je v jeho celku zanedbatelný. Rovněž k výkladu odpadové problematiky nemám zásadnější výhrady: dokonce i tam, kde mohla být autorka ovlivněna svými zdroji (pod vlajkou ochrany životního prostředí ne vždy zcela

realistický přístup nevládních organizací a určitá jejich podezřívavost vůči dalším aktérům veřejného prostoru), dokáže jednotlivé názory dobře konfrontovat, odfiltrovat ideologické zabarvení a střízlivě vyhodnotit.

K empirickému výzkumu snad jen osobněji zabarvenou poznámku. Irena Valešová pro mne představovala velmi příjemnou spolupracovnici pro své vnímavé reakce na veškeré podněty a upozornění: dala si nesmírně záležet na tom, aby své rozhovory precizně zdokumentovala, její srovnávací analýzy jsou detailní, pečlivé, zohledňující co možné veškeré okolnosti a jsou dobrým příslibem pro skutečnou vědeckou práci.

2. Práce s literaturou

Literatura k odpadové problematice je bezbřehá v českém, natožpak v cizojazyčném prostředí. Tři základní tituly však Irena zvolila diverzifikovaně a vhodně. Metodologické publikace dokonale odpovídají potřebám práce a množství a výběr ostatních textů zaslouží jednoznačnou pochvalu stejně jako dokonale přehledné třídění všech pramenů.

Interpretace, parafráze i citace jsou odlišené, přesné a formálně správně doprovázené.

Množství cizojazyčné literatury (jediný titul) je dostačující jako průkaz znalosti jazyka, ale mohlo být větší – na druhou stranu práce se meritorně zabývá českým prostředím.

3. Formální stránka

Práce bohužel není prosta občasných překlepů (namátkou „opadů“ místo „odpadů“ [str. 5], „prosazovaní“ místo „prosazování“ [str. 32; v nadpisu!]; „jednoznačného environmentální prospěchu“ [str. 64]) ani mluvnických chyb, chyb interpunkce („Stát pro který...“ [str. 8]; „Spory a diskuze, které se k tomuto návrhu zákona vedou považuje za politické,...“ [str. 60]; chybná rektce: „Mimo výše uvedených funkcí“ [str. 62]; „které by mělo zvážit do jaké míry“ [str. 64]), jejichž počet je poněkud větší než malý...

Celkem 72 strany celkem hustě tištěného vlastního textu, 98 stran včetně devíti velmi ilustrativních a funkčních příloh se skutečně veškerým potřebným doprovodným aparátem (velepodrobný obsah, uspořádaná bibliografie, abstract, seznamy zkratk, grafů, tabulek včetně jejich stránkování uvnitř textu) dokonale odpovídají požadavkům na bakalářskou práci. Typograficky je svazek jednoduše, ale naprosto účelně pro pohodlí čtenáře upraven (poznámkový aparát, různá hustota tisku, členění do subkapitol).

Text je psán plyným, vtipným, snadno sledovatelným lineárním slohem, často v poloze spíše esejistické než striktně vědecké, včetně příměrů a metafor, což by mohlo vadit puristovi, přispívá však většinou srozumitelností, spoří místo a čtivostí odměňuje čtenáře.

4. Celkové hodnocení

Celou práci lze shrnout jako dobrý příklad poctivé, v rámci možností vyčerpávající a bezchybné rešerše s velmi vtipně navrženým, důkladně provedeným a dobře vyhodnoceným empirickým výzkumem.

Ke spravedlivému hodnocení práce je však nutné ještě jednou zvážit její vytčené cíle a reálné možnosti. Protože cíl práce není definován explicitně, jedinou oporou jsou čtyři výzkumné otázky. Zatímco na první tři, které se týkají, obecně řečeno, konfrontace různých zájmových stanovisek, tedy i jejich politického, ideologického a někdy i osobnostního (míněno typově) zázemí, odpovídá práce podrobně a kvalifikovaně, čtvrtá otázka (s přiznaným podílem viny vedoucího práce) je vzhledem k charakteru bakalářské práce dvojí povahy. Jednoduše řečeno, učiníme-li těžištěm slovo „efektivnější“, potřebovali bychom k odpovědi řadu týmových vědeckých analýz komplexního charakteru v širokém vědním spektru od technických disciplín přes přírodovědné analýzy až po sociálně-ekonomické rozborů a

Posudek bakalářské práce „Irena Valešová: Analýza postojů k návrhu zákona o odpadech a zhodnocení možných dopadů tohoto zákona na občany a životní prostředí“

prognostiku. Takovou odpověď pochopitelně nemůže bakalářská práce poskytnout. Je-li však práce chápána jako pokus předvést *konceptuální rozdíly* ve světle střednědobé celospolečenské přijatelnosti a efektivnosti, domnívám se, že je dokonce velmi instruktivní, a to v plném rozsahu kapitol obsahujících diskusi výzkumných otázek. Zdánlivé vyznění závěrů „do ztracena“ by pak nemělo být chápáno jako *decrecendo* a antiklimax, ale naopak jako projev střízlivosti autorky k vlastní práci, kde skutečně nejde „nad data“, a současně projev zdravého politického realismu v hodnocení společenské situace.

Na teoretický přínos tato bakalářská práce samozřejmě vůbec neaspirovala; přesto však představuje cenný příspěvek zdaleka ne jen k návrhu zákona a legislativní problematice, ale je i cennou úvahou k odpadovému hospodářství a jeho strategii. Zvládnutí kontextů sociální ekologie, jejíž kursy diplomantka navštěvovala, pečlivé provedení výzkumu a seriózní závěry v komplexních souvislostech plně **opravňují k navržení práce k obhajobě a hodnocení výborně (mezi 41 až 43 body)**.

Praha 26. srpna 2009

PhDr. Ivan Rynda